

De minnelijke invordering van schulden van de consument: Hoe controleer je de afrekening van een deurwaarder?

Steunpunt voor de Diensten Schuldbemiddeling van het
Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Juli 2015

HOE CONTROLEER JE DE AFREKENING VAN EEN DEURWAARDER?

Methodologie

1. Nagaan of de schuld wel degelijk verschuldigd is

Voordat een onderhandeling of prejudiciële erkenning plaatsvindt, moet u er zeker van zijn dat de schuld wel degelijk, volledig of gedeeltelijk, verschuldigd is (controleer bijvoorbeeld de verjaringstermijnen).

Indien deze controle niet mogelijk is op basis van de stukken in het dossier, is het raadzaam om de deurwaarder aan te schrijven (zie modelbrieven "verzoek om een afrekening") om de ontbrekende informatie te bekomen (bijvoorbeeld de datum van de zorgverstrekking, een kopie van de factuur, van het contract of van de algemene voorwaarden,...).

2. Nagaan of de door de deurwaarder gevorderde kosten rechtmatig zijn, en de onrechtmatige kosten betwisten

Om te bepalen welke kosten betwist kunnen worden, moet een onderscheid gemaakt worden tussen een minnelijke invordering en een gerechtelijke invordering.

3. Het onbetwistbaar verschuldigd gedeelte betalen

Let op, niet alle kosten kunnen zomaar worden betwist. Er moet rekening worden gehouden met de hieronder beschreven basisregels om het bedrag van het "onbetwistbaar verschuldigd gedeelte" te bepalen.

Indien de schuldenaar bijvoorbeeld een contract heeft getekend, moet u de algemene voorwaarden controleren. Het is heel waarschijnlijk dat de schuldenaar in geval van laattijdige betaling een vast bedrag (strafbeding) verschuldigd is en dat hij nalatighedsintresten moet betalen. Als deze kosten niet buitensporig zijn, zijn ze verschuldigd en kunnen ze niet worden betwist. Dit is wat "het onbetwistbaar verschuldigd gedeelte" wordt genoemd.

4. Een afbetalingsplan voorstellen

Het spreekt voor zich dat het feit dat u de afrekening van een deurwaarder betwist, u er niet hoeft van de weerhouden een afbetalingsplan voor te stellen.

DE MINNELIJKE INVORDERING VAN SCHULDEN VAN DE CONSUMENT

1. Inleiding

Alvorens gerechtelijke stappen te ondernemen om een uitvoerbare titel te bekomen, zal de schuldeiser meestal trachten om de betaling van de schuld te bekomen via een minnelijke schikking. Hiertoe zal hij doorgaans een deurwaarder, een advocaat of een incassobureau mandateren. Sinds de

wet van 20 december 2002 betreffende de minnelijke invordering van schulden van de consument, is de praktijk van de minnelijke invordering strikt gereguleerd.

De hieronder beschreven regels gelden zowel wanneer de minnelijke invordering wordt uitgevoerd door de schuldeiser zelf, als wanneer dit gebeurt door een derde partij, zoals een advocaat of een gerechtsdeurwaarder.

2. De wet van 20 december 2002 betreffende de minnelijke invordering van schulden, in werking getreden op 1 juli 2003

2.1. Wat verstaat de wet onder "minnelijke invordering" en voor wie is ze bedoeld?

2.1.1. Enkel bescherming van de consumenten

De wet beschermt alleen de consumenten, dat wil zeggen iedere fysieke persoon die schulden heeft buiten zijn commerciële, professionele of ambachtelijke bezigheden.

De term "schuldenaar" (gebruikt door de wet) moet dus begrepen worden in de zin van een "schuldenaar die de hoedanigheid heeft van consument".

2.1.2. Het begrip "minnelijke invordering"

"Iedere handeling of praktijk die tot doel heeft de schuldenaar ertoe aan te zetten een onbetaalde schuld te betalen, buiten iedere invordering op grond van een uitvoerbare titel om."

Voor de wet maakt het niet uit of de invordering wordt uitgevoerd door de schuldeiser zelf of door een hiertoe aangestelde derde partij. Het begrip minnelijke invordering heeft dus niet alleen betrekking op de activiteit van incassobureaus, maar betreft evenzeer de minnelijke invordering met tussenkomst van een gerechtsdeurwaarder, een advocaat, een notaris of door de schuldeiser zelf.

2.2. Welke bescherming geniet de consument?

De wet verbiedt in het algemeen elk gedrag of elke praktijk die de privacy van de consument schendt of van aard is om hem te misleiden, alsook elk gedrag of elke praktijk die een schending vormt van de menselijke waardigheid.

De wet vult dit principiële verbod aan met een illustratieve opsomming van verboden praktijken of gedragingen. Zo zijn verboden:

- elk geschrift dat, of elke gedraging die ertoe strekt verwarring te creëren omtrent de hoedanigheid van de persoon van wie het uitgaat, zoals in het bijzonder het geschrift dat verkeerdelijk laat uitschijnen dat het om een document gaat dat uitgaat van een gerechtelijke overheid, een ministerieel ambtenaar of een advocaat;
- elke mededeling die onjuiste juridische bedreigingen bevat, of die onjuiste inlichtingen over de gevolgen van een wanbetaling bevat;
- elke vermelding op een omslag waaruit blijkt dat de briefwisseling de invordering van een schuld betreft;
- de inning van niet voorziene of niet wettelijk toegestane bedragen;
- de stappen die worden ondernomen bij de bureaus, de familie of de werkgever van de schuldenaar. Onder stappen wordt onder meer verstaan elke mededeling van inlichtingen of elke vraag om

inlichtingen die verband houdt met de schuldvordering of met de solvabiliteit van de schuldenaar, onverminderd de handelingen gesteld in het raam van wettelijke inningprocedures;

- de invordering of poging tot invordering bij een persoon die niet de schuldenaar is;
- iedere poging tot inning in aanwezigheid van een derde, behalve wanneer dit gebeurt met instemming van de schuldenaar;
- alle stappen om de schuldenaar een wisselbrief te doen ondertekenen of om een overdracht van vordering of een schuldbekentenis te eisen;
- het belagen van de schuldenaar, die uitdrukkelijk en gemotiveerd heeft te kennen gegeven de schuld te betwisten;
- de telefonische oproepen en de huisbezoeken tussen tweeëntwintig uur en acht uur.
- Bovendien kan van de consument geen enkele vergoeding worden gevorderd, buiten de bedragen voorzien in het onderliggende contract in geval van niet-naleving van de contractuele verplichtingen.

Deze bepalingen gelden voor elke handeling of praktijk die tot doel heeft de schuldenaar ertoe aan te zetten een openstaande schuld te voldoen, met uitzondering van een invordering op grond van een uitvoerbare titel. Deze bepalingen zijn van toepassing op de schuldeiser zelf, zijn advocaat, de deurwaarder die de minnelijke invordering uitvoert en de incassobedrijven.

De wet voorziet ook in een reeks maatregelen die specifiek betrekking hebben op incassobureaus, namelijk:

- Ze moeten ingeschreven zijn bij de FOD Economie;
- Alvorens verdere stappen te ondernemen, moeten ze een voorafgaande ingebrekestelling sturen waarin de oorspronkelijke schuldeiser kan worden geïdentificeerd en die een beschrijving bevat alsook een duidelijke verantwoording van de gevorderde bedragen, met inbegrip van de schadevergoeding en nalatigheidsintresten;
- Elke persoon die een huisbezoek aflegt voor rekening van een incassobureau dient hierbij de schuldenaar een document voor te leggen waarin zijn naam is vermeld alsook de vermelding, in het vet gedrukt en in een kader los van de tekst, dat de consument geenszins verplicht is het huisbezoek te ondergaan, en er op elk ogenblik een eind kan aan stellen. Deze mededeling dient eveneens mondeling verstrekt te worden bij het zich ter plaatse aanbieden. Bij elke betaling welke wordt ontvangen tijdens het huisbezoek dient een ontvangstbewijs, met verwijzing naar de betaalde schuld te worden afgegeven aan de consument.

2.3. De kosten die de persoon die tot de minnelijke invordering van een schuld overgaat, mag vorderen

Wie overgaat tot de minnelijke invordering van de schuld van een consument mag geen andere kosten aanrekenen dan de wettelijke kosten voorzien in het onderliggende contract of in de algemene voorwaarden van de schuldeiser.

2.4. De sancties

➤ Burgerlijke sancties

Indien het incassobedrijf/ de deurwaarder/ de advocaat een betaling heeft bekomen van de consument, in strijd met de wet (verboden praktijk, ontbreken van een voorafgaande ingebrekestelling ...), dan moet die betaling beschouwd worden als een geldige betaling aan de schuldeiser, maar moet het bedrag aan de consument worden terugbetaald door de persoon die de minnelijke invordering heeft uitgevoerd.

Indien de schuldinvordering een geheel of gedeeltelijk onterecht bedrag betreft, dan moet de persoon die de betaling ontvangen heeft deze terugstorten aan de consument, vermeerderd met de nalatigheidsintresten vanaf de datum van betaling.

➤ **Strafrechtelijke sancties**

Personen die een activiteit van minnelijke invordering uitvoeren, worden bestraft met een boete van 26 tot 50.000 € indien zij een inbreuk plegen op de bepalingen met betrekking tot de verboden praktijken, de registratie bij de FOD Economie, de voorafgaande kennisgeving, de huisbezoeken of indien zij van de consument hogere schadevergoedingen vorderen dan de in het oorspronkelijke contract vastgelegde bedragen.

Wat betreft de handelingen of praktijken die bij wet verboden zijn in het kader van elke minnelijke invordering, is de strafrechtelijke sanctie van toepassing op elke persoon die optreedt in het kader van een minnelijke invordering van schulden: particulier, professioneel, schuldeiser of gemandateerde, incassobedrijf, advocaat, notaris, deurwaarder, ...

➤ **Administratieve sancties**

De registratie van incassobedrijven kan geschorst of geschrapt worden ten aanzien van natuurlijke of rechtspersonen die niet meer voldoen aan de registratievoorwaarden of die de wettelijke bepalingen en de uitvoeringsbesluiten niet naleven.

2.5. Voorafgaande registratie voor incassobureaus

Ondernemingen actief op het vlak van de minnelijke invordering mogen hun activiteit niet uitoefenen zonder voorafgaande registratie bij de FOD Economie.

U kunt nagaan of het incassobedrijf geregistreerd is bij de FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie, Algemene Directie Economische Reglementering, Dienst Krediet en Schuldenlast, de heer Johan Lienard, 📍 North Gate II, Koning Albert II-laan 16 te 1000 Brussel ☎️: 02/277.51.11)

Iedere persoon die een activiteit van minnelijke invordering uitoefent, moet ook over voldoende garanties beschikken die hem behoeden tegen de financiële gevolgen in het kader van zijn beroepsaansprakelijkheid.

DE MINNELIJKE INVORDERING UITGEVOERD DOOR EEN GERECHTSDEURWAARDER

Sinds de wijziging van de wet betreffende de minnelijke invordering in 2009 bestaat er geen twijfel meer over dat deze ook van toepassing is op gerechtsdeurwaarders wanneer zij een invorderingsactiviteit uitoefenen.¹

Het probleem, wanneer een deurwaarder optreedt, is de vraag of dit in het kader van een minnelijke dan wel een gerechtelijke invordering (=gedwongen) gebeurt. De bedragen die kunnen worden gevorderd zullen immers verschillend zijn, afhankelijk van kader waarbinnen de invordering wordt uitgevoerd.

1. De opdrachten van de gerechtsdeurwaarder

De gerechtsdeurwaarder heeft een dubbele functie:

- Hij kan optreden als ministerieel en openbaar ambtenaar: alle handelingen die hij in deze hoedanigheid verricht, zijn wettelijk getarifeerd (cf. KB van 30 november 1976). Het gaat hier hoofdzakelijk om:
 - het inleiden van procedures voor de rechter
 - het betekenen van gerechtelijke beslissingen
 - het uitvoeren van uitvoerbare titels (inbeslagnemingen) – gerechtelijke invordering
 - het vastleggen van bevindingen

Wanneer hij optreedt als ministerieel ambtenaar, dan mag de deurwaarder slechts optreden in het arrondissement waar hij benoemd is.

- Hij kan optreden als gemandateerde van een schuldeiser en uit dien hoofde niet-vastgelegde erelonen aanrekenen. Dat is met name het geval wanneer hij overgaat tot de minnelijke invordering van een schuld, bijvoorbeeld in opdracht van een ziekenhuis. Hij kan dan optreden op het hele grondgebied.

2. Hoe weet u of de deurwaarder optreedt in het kader van een minnelijke invordering of van een gedwongen invordering?

Door deze dubbele functie is het soms moeilijk om vast te stellen of de deurwaarder optreedt in het kader van zijn wettelijke opdrachten, als ambtenaar, of in het kader van zijn extralegale opdrachten, als gemandateerde van een schuldeiser.

Bepaalde aanwijzingen kunnen u hier echter bij helpen:

- Bepaalde posten in de afrekening van de deurwaarder wijzen erop dat er een vonnis is tussengekomen: dagvaardingen, gerechtskosten, afschriften,... In dat geval gaat het uiteraard om een gerechtelijke invordering en niet om een minnelijke invordering.
- In fiscale aangelegenheden kan de administratie haar eigen uitvoerbare titel afleveren. Indien de deurwaarder optreedt in dit soort schuldinvordering, gebeurt dat noodzakelijkerwijs in het kader van een gedwongen invordering.

¹ Hoewel de voorbereidende werken van de wet van 20 december 2002 specifiek betrekking hadden op de gerechtsdeurwaarders, hebben deze laatsten lang volgehouden dat de wet niet op hen van toepassing was.

- Een afrekening die aangeeft dat er meerdere aanmaningsbrieven verstuurd werden over een lange periode, zonder dat er ooit juridische vervolgingen werden ingesteld, toont aan dat de deurwaarder wel degelijk optreedt in het kader van een minnelijke invordering.

CONTROLLEREN VAN DE AFREKENING

1. Principe

De schuldenaar die zijn schuld niet betaalt of die deze te laat betaalt, riskeert bovenop het oorspronkelijke bedrag nog bijkomende kosten te moeten betalen, zoals intresten, forfaitaire schadevergoedingen, boetes, ...

Maar welke bijkomende bedragen mag de schuldeiser (of de deurwaarder of het incassobureau) precies vorderen van de schuldenaar?

Dit zijn de principes:

- **In het stadium van de minnelijke invordering:**

Wie overgaat tot de minnelijke invordering van de schuld van een consument, mag aan deze laatste geen andere kosten aanrekenen dan dewelke wettelijk vastgelegd zijn in de onderliggende overeenkomst of in de algemene voorwaarden van de schuldeiser (artikel 5 van de wet op de minnelijke invordering van schulden van een consument).

Verder moeten de kosten die in de onderliggende overeenkomst of in de algemene voorwaarden van de schuldeiser zijn vastgelegd, wettelijk gerechtvaardigd zijn. Dat betekent:

- dat de onderliggende overeenkomst rechtsgeldig moet zijn;
- dat de algemene voorwaarden werden aanvaard door de schuldenaar;
- dat de kosten die hierin voorzien zijn, wettelijk zijn rekening houdend met alle van toepassing zijnde wetten.

- **In het stadium van de gerechtelijke of gedwongen invordering:**

Indien de schuldenaar zijn schuld niet "in der minne" voldoet, zal de schuldeiser de procedure voor het verkrijgen van een uitvoerbare titel moeten opstarten (ter herinnering: sommige schuldeisers beschikken ambtshalve over een uitvoerbare titel en kunnen dus rechtstreeks overgaan tot de gerechtelijke invordering). Dit zal bijkomende kosten met zich meebrengen, kosten die aan de schuldenaar mogen worden aangerekend. Deze omvatten:

- gerechtskosten (indien de uitvoerbare titel een vonnis is);
- kosten van tenuitvoerlegging (geldig voor alle uitvoerbare titels).

2. Toepassing: Bedragen die de schuldeiser (of zijn gemandateerde) mag aanrekenen

2.1. Hoofdsom

Indien de schuld niet betwist wordt en niet verjaard is, mag de schuldeiser of zijn gemandateerde uiteraard de volledige hoofdsom vorderen van de schuldenaar.

2.2. Nalatigheidsintresten

In welke mate mag de schuldeiser nalatigheidsintresten aanrekenen aan de schuldenaar? Aan welke rentevoet? En vanaf wanneer?

Om deze vragen te beantwoorden, moeten verschillende situaties van elkaar worden onderscheiden.

2.2.1. De schuldenaar heeft een contract getekend of is gehouden aan de algemene voorwaarden van de schuldeiser

In dit geval moet u de voorwaarden van het contract/de algemene voorwaarden raadplegen en nagaan wat deze bepalen. Contracten/algemene voorwaarden voorzien vaak dat de schuldenaar in geval van wanbetaling of laattijdige betaling een nalatigheidsintrest tegen een bepaalde rentevoet verschuldigd is (de nalatigheidsintrest bedraagt vaak om en bij de 10-15%).

Meestal wordt tevens bepaald dat de nalatigheidsintrest “van rechtswege” begint te lopen, zonder voorafgaande ingebrekestelling. Met andere woorden, de nalatigheidsintrest wordt berekend vanaf de dag die volgt op de dag waarop het bedrag betaald had moeten zijn, zonder dat de schuldenaar hiervan op de hoogte moet worden gebracht middels een ingebrekestelling.

2.2.1.1. Onder welke voorwaarden is een schuldenaar gehouden aan de algemene voorwaarden van een schuldeiser?

De schuldeiser (of zijn gemandateerde) die zijn algemene voorwaarden wil opleggen, moet kunnen aantonen dat aan beide onderstaande voorwaarden is voldaan:

a) de medecontractant moet **de mogelijkheid gekregen hebben om kennis te nemen** van deze algemene voorwaarden, ten laatste bij de ondertekening van het contract. Deze mogelijkheid moet effectief en reëel zijn.

b) de medecontractant moet **de toepassing van de algemene voorwaarden aanvaard hebben**, ten laatste op het ogenblik dat het contract wordt gesloten. Deze aanvaarding kan uitdrukkelijk of stilzwijgend zijn.

Het is aan de schuldeiser die zijn algemene voorwaarden inroept om te bewijzen dat deze deel uitmaken van het contract en dus aan de medecontractant kunnen opgelegd worden².

Enkele mogelijke scenario's:

Scenario nr. 1: De partijen hebben kennis kunnen nemen van de algemene voorwaarden op het ogenblik waarop het contract werd gesloten, en hebben deze niet betwist. Dit is het geval wanneer de algemene voorwaarden vermeld worden op de voorzijde van het contract, of wanneer zij in leesbare letters op de achterzijde gedrukt zijn, en hiernaar verwezen wordt door een vermelding op de voorzijde.

In dit geval wordt ervan uitgegaan dat de medecontractant effectief kennis genomen heeft van de algemene voorwaarden en deze aanvaard heeft. Zij zijn bijgevolg tegen hem inroepbaar en hij kan niet beweren dat hij er geen weet van had. Zelfs als hij ze niet gelezen zou hebben.

Scenario nr. 2: Eén van de partijen verwijst bij het sluiten van het contract naar de algemene voorwaarden, zonder echter de tekst van deze voorwaarden over te maken, noch deze af te drukken op de achterzijde van de documenten die het contract uitmaken. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer het contract bepaalt: “Op de overeenkomst zijn de algemene voorwaarden van de verkoper van toepassing, zoals deze op zijn website vermeld staan”.

² Brussel, 23 januari 2003.

De rechtspraak en recente doctrine zijn het er in hoofdzaak over eens dat, in dit geval, de algemene voorwaarden waarnaar in het contract slechts wordt verwezen vreemd zijn aan het contract, tenzij de partijen een voortdurende handelsrelatie met elkaar onderhouden en zij al eerder de mogelijkheid hadden om kennis te nemen van deze algemene voorwaarden.

Scenario nr. 3: De algemene voorwaarden worden aan de medecontractant overgemaakt na de ondertekening van het contract. Dit is het geval wanneer de algemene voorwaarden op de keerzijde van een factuur vermeld staan, die verstuurd wordt nadat de prestatie werd geleverd (ziekenhuisfacturen met betrekking tot een consultatie, facturen van de DBDMH,...)

Over het algemeen beschouwt men dat algemene voorwaarden die pas na het sluiten van het contract worden overgemaakt, geen deel uitmaken van het contract.

Een recent vonnis van het Hof van Cassatie bevestigt dit voor ziekenhuisfacturen (cf. http://jure.juridat.just.fgov.be/pdfapp/download_blob?idpdf=N-20111219-4).

Scenario nr. 4: De algemene voorwaarden staan op de keerzijde van het document dat het contract uitmaakt, maar op de voorzijde wordt er op geen enkele manier naar verwezen.

Ook hier zijn de rechtspraak en doctrine zijn het er in hoofdzaak over eens dat dergelijke algemene voorwaarden geen deel uitmaken van het contract.

2.2.1.2. Kan in een contract/algemene voorwaarden om het even welke nalatigheidsintrest vastgelegd worden?

De nalatigheidsintrest mag niet buitensporig zijn. Nalatigheidsintresten zijn bedoeld als compensatie voor het feit dat de schuldenaar niet onmiddellijk over het geld kan beschikken dat hem rechtmatig toekomt.

Een relevant criterium om te bepalen of een nalatigheidsintrest al dan niet excessief is, is de rentevoet waaraan de schuldeiser de bedragen die hem toekomen had kunnen ontlenen teneinde over equivalente geldmiddelen te kunnen beschikken. Zo wordt een nalatigheidsintrest van 20% als excessief beschouwd.

2.2.2 De schuldeiser is geen onderneming van openbaar nut en de schuldenaar heeft niets ondertekend of de algemene voorwaarden van de schuldeiser bevatten geen specifieke bepaling

In deze gevallen kan de schuldeiser alleen nalatigheidsintresten aanrekenen tegen de wettelijke rentevoet. Deze mogen slechts worden aangerekend vanaf de datum van ingebrekestelling.

De wettelijke rentevoet van de nalatigheidsintrest verandert jaarlijks. Dit zijn de verschillende toepasselijke rentevoeten sinds 1985:

- Van 1 augustus 1985 tot en met 31 juli 1986 - 10,0%
- Van 1 augustus 1986 tot en met 31 augustus 1996 - 8,0%
- Van 1 september 1996 - 7,0%
- Voor het jaar 2007 - 6,0%
- Voor het jaar 2008 – 7,0%
- Voor het jaar 2009 – 5,50%
- Voor het jaar 2010 – 3,25%
- Voor het jaar 2011 – 3,75%
- Voor het jaar 2012 – 4,25%

- Voor het jaar 2013 – 2,75%
- Voor het jaar 2014 – 2,75%
- Voor het jaar 2015 – 2,50%

2.2.3. De schuldeiser is een onderneming van openbaar nut (MIVB, NMBS, BIWD,...) of een openbare administratie die een economische activiteit uitoefent (een gemeente die een parkeerretributie int)

In dit geval wordt de schuldenaar, als gebruiker, automatisch en impliciet geacht de algemene voorwaarden van de openbare onderneming te hebben aanvaard, ook al heeft hij niets ondertekend.

- Voorbeeld: wanneer ik op een bus van de MIVB stap, wordt ik geacht kennis te hebben genomen van de algemene voorwaarden van de MIVB en deze te hebben aanvaard, ook al heb ik geen enkel document ondertekend.
- Voorbeeld: wanneer ik mijn wagen op straat parkeer op het grondgebied van gemeente X, ben ik onderworpen aan de bepalingen van het gemeentereglement, ook al heb ik niets ondertekend.

De algemene voorwaarden van ondernemingen van algemeen nut hebben in het algemeen een reglementair karakter, dat wil zeggen dat ze in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd werden in de vorm van een (koninklijk, ministerieel ...) besluit. Iedereen wordt geacht hiervan kennis te hebben genomen.

U moet de algemene voorwaarden van de onderneming er dus op naslaan, en kijken welke nalatigheidsintresten deze voorzien in geval van wanbetaling of laattijdige betaling en vanaf wanneer deze aangerekend kunnen worden.

Let op, het is niet omdat zij een reglementair karakter hebben, dat deze algemene voorwaarden noodzakelijk ook wettelijk zijn.

Indien de algemene voorwaarden van de NMBS bijvoorbeeld een nalatigheidsintrest van 20% zouden voorzien, dan is deze nalatigheidsintrest uiteraard buitensporig.

Zo ook, wanneer een openbare administratie een activiteit uitoefent met economische kenmerken, die geen verband houdt met de uitoefening van haar openbaar gezag, moet ze als een “onderneming” worden beschouwd en is ze onderworpen aan de bepalingen in het Wetboek van economisch recht (met name aan de bepalingen betreffende de oneerlijke bedingen).

2.3. Betalingsherinneringen of ingebrekestellingen

Om te weten of de schuldeiser kosten mag aanrekenen voor betalingsherinneringen of aanmaningsbrieven, moet een soortgelijke redenering gevolgd worden als voor de nalatigheidsintresten.

Heeft de schuldenaar een contract getekend of is hij gehouden aan de algemene voorwaarden van de schuldeiser (ter herinnering: ook al heeft de schuldenaar niets ondertekend, toch is hij gehouden aan de algemene voorwaarden van de schuldeiser die een openbare of hiermee gelijkgestelde onderneming is)?

- Zo ja: u moet in het contract en/of de algemene voorwaarden nagaan wat hierin is voorzien. Meestal voorzien de voorwaarden van contracten/ algemene voorwaarden in extra kosten voor de verzending van aanmaningen of betalingsherinneringen.

Ook hier mogen de aangerekende kosten voor aanmaningen en ingebrekestellingen niet buitensporig zijn. Doorgaans zal de schuldeiser zelf, alvorens het dossier “ter invordering” over te maken, betalingsherinneringen naar de schuldenaar sturen. De aangerekende kosten hiervoor variëren van 5 tot 15€.

Let op: Het gebeurt vaak dat de deurwaarder die de schuldeiser heeft aangesteld om een consumentenschuld **minnelijk in te vorderen**, eerst een laatste ingebrekestelling stuurt (ook aanmaning genoemd) bovenop de betalingsherinneringen die de schuldeiser zelf heeft gestuurd. De kosten voor deze ingebrekestelling mogen niet in rekening gebracht worden van de consument.

- Zo neen: de schuldeiser of zijn gemandateerde mogen in dit verband geen kosten aanrekenen.

2.4. Forfaitaire schadevergoeding/ strafbeding

Het strafbeding kan gedefinieerd worden als “een overeenkomst waarbij de partijen op voorhand het bedrag bepalen van de schadevergoeding die betaald zal moeten worden aan de benadeelde partij indien de andere partij één van haar verplichtingen niet nakomt of in geval van vertraging in de uitvoering”.

Om te weten of een schuldeiser een forfaitaire schadevergoeding of een strafbeding mag aanrekenen, moet dezelfde redenering gevolgd worden als bij de nalatigheidsintresten en de betalingsherinneringen.

Heeft de schuldenaar een contract getekend of is hij gehouden aan de algemene voorwaarden van de schuldeiser (ter herinnering: ook al heeft de schuldenaar niets ondertekend, toch is hij gehouden aan de algemene voorwaarden van de schuldeiser die een openbare of hiermee gelijkgestelde onderneming is)?

- Zo ja: u moet in het contract en/of de algemene voorwaarden nagaan wat hierin is voorzien. Meestal voorzien de voorwaarden van contracten/ algemene voorwaarden in een forfaitaire schadevergoeding die overeenkomt met een bepaald percentage van de hoofdsom, met een minimum van 50 of 60€.
- Zo neen: de schuldeiser of zijn gemandateerde mogen geen forfaitaire schadevergoeding aanrekenen.

2.4.1. Geldigheid van het strafbeding

Een strafbeding kan niet zomaar om het even wat bepalen. Een aantal regels moet worden gerespecteerd.

- Opdat een strafbeding geldig zou zijn, moet het als een compensatiemaatregel beschouwd kunnen worden. Met andere woorden, het strafbeding mag niet als doel hebben de nalatige schuldenaar te bestraffen, maar wel de schade te vergoeden die de schuldeiser werkelijk geleden heeft door de laattijdige betaling. Het feit dat deze vergoeding forfaitair wordt overeengekomen, belet niet dat het bedrag ervan niet buitensporig mag zijn ten opzichte van de hoofdsom van de schuld.

- Het strafbeding moet een wederzijds karakter hebben: de onderneming moet in haar algemene voorwaarden een gelijkaardige schadevergoeding voorzien hebben, voor het geval zij zelf haar verplichtingen niet nakomt³.
- Het strafbeding moet opgesteld zijn in een duidelijke en begrijpelijke taal. In geval van twijfel wordt het altijd geïnterpreteerd in het voordeel van de schuldenaar⁴.
- Het strafbeding mag geen duidelijk onevenwicht tot stand brengen tussen de rechten en plichten van de partijen, ten nadele van de consument⁵.
- De rechter kan een buitensporig strafbeding altijd verminderen (artikel 1231 van het Burgerlijk wetboek). Hij kan dit ambtshalve doen, zelfs indien de schuldenaar hem hierom niet uitdrukkelijk verzoekt.

Let op

Specifieke wetten leggen nog strengere voorwaarden op aan de geldigheid van een strafbeding.

2.5. Gerechtskosten

Hiermee worden bedoeld:

- De dagvaardingskosten + kosten van rolstelling
 - De rechtsplegingsvergoeding
- } De gerechtskosten

De gerechtskosten moeten alleen betaald worden als de schuldenaar zijn schuld niet via een minnelijke regeling vereffent, wat de schuldeiser ertoe verplicht een procedure in te leiden om een uitvoerbare titel te bekomen.

Opmerking: de schuldenaar kan van een deel van de kosten worden vrijgesteld, als hij de betaling uitvoert vóór de zitting plaatsvindt!

Om het bedrag van de “gerechtskosten” te kennen, moet u het beschikkend gedeelte⁶ van het vonnis raadplegen, waarin deze beschreven staan.

Voorbeeld van een beschikkend gedeelte van een vonnis:

*“Om deze redenen, Wij, Vrederechter,
 Rechtsprekend bij verstek en in laatste aanleg,
 Verklaren het verzoek ontvankelijk en gedeeltelijk gegrond.
 Veroordelen bijgevolg de verwerende partij [schuldenaar] tot het betalen aan de eisende partij [schuldeiser], van het bedrag van VIJFHONDERDNEGENENVEERTIG EURO, in hoofdsom, vermeerderd met de gerechtelijke interesten en de als volgt begrote gerechtskosten:*

- *in hoofde van de eisende partij, 127,49€ kosten van rolstelling, dagvaardingskosten en kosten voor het afleveren van het bewijs van woonst en 37,50€ rechtsplegingsvergoeding**
- *in hoofde van de verwerende partij, nul euro.”*

*Ter herinnering: het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding wordt vastgelegd door de Koning. In bijlage vindt u de verschillende bedragen afhankelijk van de verschillende rechtsgebieden.

³ Wet van 10 april 2010 betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming

⁴ Ibidem

⁵ Ibidem

⁶ Het beschikkend gedeelte van het vonnis is het gedeelte waarin de beslissing(en) van de rechter beschreven staan. Het staat achteraan het vonnis en begint over het algemeen met de formule: “om deze redenen”.

2.6 Deurwaarderskosten of kosten van tenuitvoerlegging

Het gaat hier om de kosten voor alle proceduredaden die de deurwaarder stelt om de uitvoering te bekomen van een vonnis of van een andere uitvoerbare titel.

Die kosten moeten slechts door de schuldenaar betaald worden als de schuldeiser, die in het bezit is van een uitvoerbare titel, beslist om over te gaan tot de gedwongen uitvoering omdat de schuldenaar niet uit eigen beweging betaalt.

Alleen een gerechtsdeurwaarder is wettelijk bevoegd om over te gaan tot de gedwongen invordering van een uitvoerbare titel.

De kosten en honoraria van gerechtsdeurwaarders zijn vastgelegd bij koninklijk besluit (van 30 november 1976). De bedragen worden elk jaar op 1 januari aangepast.

Tot de deurwaarderskosten worden bijvoorbeeld gerekend:

- kosten voor het afschrift van een vonnis
- kosten voor de betekening van een vonnis
- kosten voor de betekening van een beslagexploot
- kosten voor de betekening van een uitvoerend beslag onder derden
- kosten voor de betekening van een bevelschrift
- handlichtingskosten (van een bericht van beslag/ bevelschrift)
- (...)

Naast dit soort kosten, gegradueerde rechten genoemd, zijn er nog volgende kosten:

- Aanmaningsrecht: kost die de deurwaarder aanreken indien hij een officiële ingebrekestelling verstuurt alvorens over te gaan tot de uitvoering van de uitvoerbare titel. Deze kosten worden berekend in verhouding tot de hoofdsom.

Opmerking:

Alvorens over te gaan tot de gedwongen uitvoering, stuurt de deurwaarder doorgaans een laatste ingebrekestelling aan de schuldenaar, waarin hij hem uitnodigt om spontaan te betalen, zonder te moeten overgaan tot een gerechtelijke invordering (beslag ...).

Deze aanmaningsbrief (waarvan de kosten mogen worden aangerekend) is dus niet te verwarren met de brief die sommige deurwaarders sturen in het kader van een minnelijke invordering, nog voor een uitvoerbare titel werd bekomen. Deze laatste mag niet worden aangerekend aan de schuldenaar.

- Inningsrecht: een recht dat de deurwaarder mag aanrekenen (gelijk aan 1% van de hoofdsom) wanneer een schuld door zijn tussenkomst wordt vereffend.
- Inningsrecht op afkorting: een recht dat de deurwaarder aanreken telkens wanneer een gedeeltelijke betaling wordt uitgevoerd door zijn tussenkomst. Het aangerekende bedrag hangt af van de betaalde som (zie tabel in bijlage).

3. Samenvatting: Voornaamste kosten die de schuldeiser of zijn gemandateerde mogen aanrekenen in functie van het stadium van de procedure

Recouvrement amiable de dette	- <i>Principal</i> Oui sauf si contestations (dette n'est pas due, prescription acquise,...) - <i>Intérêts de retard:</i> Oui, au taux prévu dans les conditions générales du créancier ou dans le contrat, à condition que le taux ne soit pas excessif Oui, au taux légal si le débiteur n'est pas tenu par les conditions générales ou n'a pas signé de contrat. <u>Uniquement à compter de la mise en demeure.</u> - <i>Rappels/mises en demeure:</i> Oui, si c'est prévu dans les conditions générales ou dans le contrat, à condition que le montant réclamé par rappel ne soit pas excessif. Non, en l'absence de contrat ou si les conditions générales ne lient pas le débiteur. Non, si la lettre de mise en demeure est envoyée par un huissier chargé du recouvrement amiable de la créance, après X rappels déjà envoyés par le créancier. - <i>Clause pénale:</i> Oui si c'est prévu dans les conditions générales ou dans le contrat, à condition qu'elle ne soit pas abusive. Non, en l'absence de contrat ou si le débiteur n'est pas lié par les conditions générales
Loi sur la répétabilité des honoraires	- <i>Frais de citation:</i> Oui sauf si la dette est contestée et que soit le créancier accepte les arguments du débiteur et renonce à poursuivre la procédure, soit, s'il refuse, que le juge donne raison au débiteur dans son jugement. - <i>Indemnité de procédure:</i> Non si le débiteur paie avant l'enrôlement de la citation Oui: ¼ si le débiteur paie après l'enrôlement de la citation mais avant l'audience. Oui: la totalité si le débiteur est condamné par le juge.
Exécution forcée ou recouvrement judiciaire	- <i>Expédition du jugement:</i> Oui si le débiteur a été condamné en justice - <i>Signification du jugement:</i> Oui, si le débiteur a été condamné en justice et ne s'est pas exécuté spontanément après le prononcé de la décision ou n'a pas pris contact avec l'huissier de justice pour proposer un plan d'apurement. - <i>Lettre de sommation</i> Oui, si celle-ci est envoyée comme ultime « chance » pour le débiteur de payer avant la mise à exécution du titre exécutoire (jugement/contrainte fiscale/ acte notarié), - <i>Commandement préalable à saisie:</i> Oui, il s'agit du premier acte d'exécution. Il ne peut cependant pas être « posé » de manière abusive. Par exemple: si, après la lettre de sommation, le débiteur prend contact avec l'étude propose un plan de paiement qui est accepté, l'huissier ne peut procéder à la signification d'un commandement tant que le plan est respecté. - <i>saisies,.....:</i> Oui, si le débiteur ne s'exécute pas spontanément ou ne respecte pas son plan d'apurement. Toujours vérifier que les actes posés ne l'ont pas été de manière abusive. - <i>Droit d'acompte</i> Oui, à partir du moment où l'huissier encaisse, dans le cadre de la procédure d'exécution forcée, un paiement partiel - <i>Droit de recette:</i> Oui, à partir du moment où l'huissier encaisse, dans le cadre de la procédure d'exécution forcée un paiement

In het kader van de procedure van gedwongen tenuitvoerlegging kunnen nog andere kosten (het is niet mogelijk om ze hier allemaal op te sommen) worden aangerekend al naargelang de omstandigheden (bijv.: handlichtingskosten, advertentiekosten, onderzoekskosten, portkosten, kosten voor de raadpleging van het centraal bestand voor beslagberichten ...).